

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma METSO pyrkii yhdistämään metsien monimuotoisuuden suojelun ja talouskäytön. Ohjelman tavoitteena on turvata uhanalaisille lajeille tärkeiden elinympäristöjen ja rakennepiirteiden säilyminen Etelä-Suomen metsissä.

METSO on 17-kohtainen toimintaohjelma, jonka toimenpiteet tukevat toisiaan. Toimintaohjelmassa on sekä lyhyttä pitkäkestoisia hankkeita. Ohjelman rahoitus ulottuu vuoteen 2007, jolloin jatkosta päätetään vaikutusten arvioinnin perusteella.

Koska valtaosa Etelä-Suomen metsistä on yksityisomistuksessa, METSO tukeutuu

metsänomistajien vapaaehtoiseen suojeluhalukkuuteen. Metsien monimuotoisuutta edistetään muun muassa kokeilemalla luonnonarvokauppaa, tarjouskilpailua ja yhteistoimintaverkostoja.

Valtioneuvosto hyväksyi Kansallista metsäohjelmaa 2010 täydentävän METSO-ohjelman vuonna 2002. Ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö kordinoivat yhteistyössä sen toteuttamista. Ohjelman pää toteuttajia ovat Metsähallitus, alueelliset metsäkeskukset ja ympäristökeskukset. Yksityisillä metsänomistajilla ja sidosryhmillä on keskeinen merkitys ohjelman toteutumiselle. Myös kansalaisjärjestöjen osallistuminen on tärkeää.

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT
WWW.YMPARISTO.FI/METSO

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
WWW.MMM.FI/METSO

METSO

*Etelä-Suomen metsien
monimuotoisuus-
ohjelma*

YMPÄRISTÖMERKKI
Painotuote 441/325
Kuva: Fred Björkstén/Gorilla • Ukoasur-Ahoyl • Paimo: Paimonpöytä, 2004

TIPO MÄHEIN / LUA

TIPO MÄHEIN / LUA

KOhteet valitaan luontoarvojen perusteella

METSON kokeiluhankkeita varten laadittiin vuonna 2003 luonnonsuojelubiologiset valintaperusteet. Niiden tavoitteena on varmistaa, että monimuotoisuuden turvaaminen kohdistuu ekologisesti tarkoituksenmukaisesti.

Kriteerien lähtökohtana ovat harvinaiset tai harvinaistuvat elinympäristöt, jotka ovat keskeisiä metsien monimuotoisuuden turvaamiselle.

Tällaisia ovat

- lehdot
- lahpuustoiset kangasmetsät
- korvet
- harjujen ja reunamuodostumien paahderinteet
- tulvametsät ja metsäluhdat
- puustoiset perinneympäristöt
- maankohoamisrannikon metsät

Tärkeitä metsien rakennepiirteitä ovat puolestaan

- lahpuut
- palanut ja hiiltynyt puuaines
- jalot lehtipuut
- järeät haavat

Luonnonsuojelubiologiset valintaperusteet on julkaistu ympäristöministeriön julkaisusarjassa (SY634). Ne löytyvät myös METSON verkkosivuilta osoitteista:
www.mmm.fi/metso/asiakirjat
www.ymparisto.fi/metso/asiakirjat

METSÄNOMISTAJILLE USEITA UUSIA MAHDOLLISUUKSIA

METSOssa kokeillaan uusia monimuotoisuuden turvaamisen keinoja, jotka perustuvat metsänomistajien vapaaehtoisuuteen. Yksityiset metsänomistajat voivat osallistua luonnonsuojelukauppaan, tarjouskilpailuun ja yhteistoimintaverkostoniin.

Luonnonsuojelu käynnistyi Satakunnassa vuonna 2003. Siinä maanomistaja sitoutuu vapaaehtoisesta sopimuksesta ylläpitämään tai lisäämään luonnonsuojelun määrääjän ja saa tästä tuloa luonnonsuojelun ostajalta. Satakunnan kokeiluhankkeessa luonnonsuojelun ostaja on alueellinen metsäkeskus tai ympäristökeskus. Luonnonsuojelukauppa-sopimukset tehdään 10-20 vuodeksi, jonka jälkeen alueen käyttö jatkuu maanomistajan haluamalla tavalla.

Tarjouskilpailun kokeiluhanke alkoi vuonna 2004 itäisellä Uudella maalla, Pohjois-Savossa sekä Lounais-Lapissa Tervolan, Tornion, Keminmaan ja Simon kunnissa. Tarjouskilpailussa maanomistaja voi tarjota metsänsä alueelliselle ympäristökeskukselle määräaikaan tai pysyvästi suojeluun esittämänsä korvausta vastaan. Alueen voi myös myydä valtiolle luonnonsuojelualueeksi.

Sekä luonnonsuojelukaupassa että tarjouskilpailussa sopimus- tai suojeluohjeet valitaan luonnonsuojelubiologisten kriteerien perusteella.

JUHO HONKINEN / LUA

SEPPÖ LUHRI / LUA

LEHTI KOPOLA / LUA

M. HANNINEN / LUA

METSON kokeiluhankkeet 2004

- Luonnonsuojelu
- Yhteistoimintaverkosto
- Tarjouskilpailu

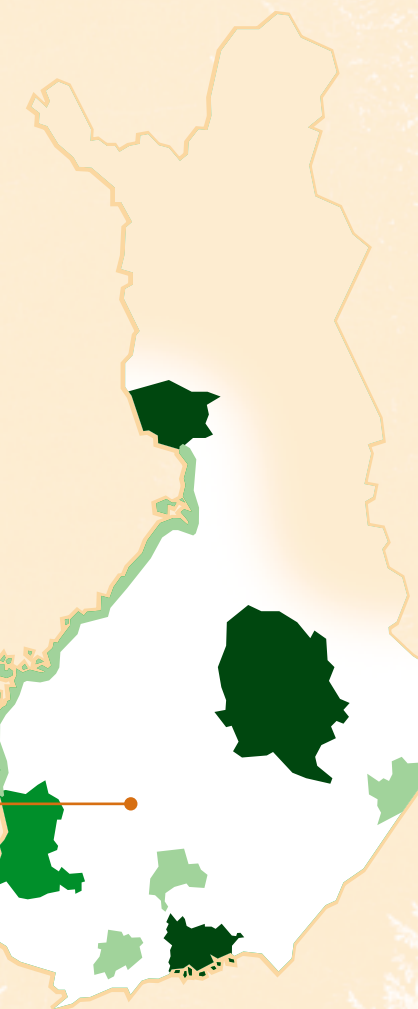
Metsäluonnon monimuotoisuuden yhteistoimintaverkoston kokeiluhankkeet käynnistyivät vuonna 2004 neljällä alueella: Uudellamaalla Lohjan seudulla, Kanta-Hämeessä Lammin ympäristössä, Keski-Karjalassa sekä Pohjanmaan rannikolla. Metsäkeskusten tai metsänhoitoyhdistysten vetämissä hankkeissa on mukana maanomistajien lisäksi laajalti paikallisia metsä- ja ympäristöalan viranomaisia sekä muita sidosryhmiä. Hankkeiden tavoitteena on innostaa maanomistajia edistämään monimuotoisuuden turvaamista kokeilualueilla. Samalla hankkeet edistävät sosiaalista ja taloudellista kestävyyttä sekä luovat vuorovaikusta ja uudenlaista toimintakulttuuria. Monimuotoisuuden turvaamisen keinoina verkostohankkeissa voidaan käyttää erilaisia suojelusopimuksia, ympäristötuki- ja luonnonsuojeluhankkeita sekä luonnonsuojelukauppaa.

Lisäksi METSOssa on laadittu selvitys luonnonsuojelun perustamisesta. Luonnonsuojelun alueilla sovitettaisiin yhteen luonnonsuojelu, metsätalouden ja muu käyttö. Alueiden toteuttaminen perustuisi joko luonnonsuojelu- tai metsälakiin. Keinon kokeilemisesta päätetään lähivuosina.

TALOUSMETSIEN LUONNONHOITOA KEHITETÄÄN

Metsäläissa säädetään talousmetsien monimuotoisuuden säilyttämisestä. Jos lain velvoitteista aiheutuu maanomistajalle vähäistä suurempaa haittaa hän voi saada ympäristötukea erityisen tärkeän elinympäristön säilyttämiseen.

METSOssa ympäristötukeen ja muuhun metsäluonnon hoidon edis-

tämiseen tarkoitettuja määrärahoja lisätään. Ympäristötuen ehtoja kehitetään niin että ne parantaisivat tuen vaikuttavuutta. Myös metsänhoitosuosituksia, metsäneuvontaa ja -suunnittelua sekä koulutusta kehitetään.

METSÄHALLITUS ENNALLISTAA JA HOITAA LUONNONSUOJELUALUEITA

Vain osa Etelä-Suomen nykyisten luonnonsuojelun alueiden metsistä ja soista on edes jokseenkin luonnontilaisia. Ennallistamisen tarkoitus on nopeuttaa ihmisen muuttamien elinympäristöjen palautumista luonnontilaan. Keskeisimmät ennallistamisen menetelmät ovat metsän polttaminen, pienaukkojen tekeminen ja lahpuun tuottaminen sekä ojitetuilla soilla ojien tukkiminen ja puuston poistaminen. Elinympäristöjen hoidon avulla voidaan puolestaan ylläpitää luonnon monimuotoisuudelle tärkeitä metsien rakenteita, esimerkiksi lehtipuustoa lehdossa.

Metsähallitus tehostaa elinympäristöjen ennallistamis- ja hoitotoimia Etelä-Suomen luonnonsuojelun alueilla. Ennallistettavia kohteita luonnonsuojelun alueilla on arvioitu olevan yli 30 000 hehtaaria. Metsähallitus on lisäksi inventoinut talousmetsiensä monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet ja tehostaa jatkossa niiden monimuotoisuuden turvaamista.

JARRO JÄRVEN / LUA

METSIEN MONIMUOTOISUUTTA TUTKITAAN

METSOon kuuluu laaja-alainen monimuotoisuuden tutkimusohjelma (MOSS). Ohjelmassa tutkitaan erityisesti metsien monimuotoisuuden turvaamisen ohjauskeinojen ekologisia, taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia. Lisäksi MOSSen keskeisenä tavoitteena on metsien monimuotoisuuden seurantarajustelmän kehittäminen.

METSOsta rahoitetaan myös uhanalaisten ja puutteellisesti tunnettujen metsälajien tutkimusta. Tutkimuksen tavoitteena on lisätä tietämystä metsälajistomme rakenteesta, biologiasta ja elinympäristövaatimuksista. Arviolta vähintään puolet metsälajistostamme on yhä niin puutteellisesti tunnettuja, ettei esimerkiksi niiden uhanalaisuutta pystytä arvioimaan.

VALTIO RAHOITAA OHJELMAA

METSO-ohjelma rahoitetaan pääosin valtion budjetista. Vuodesta 2005 alkaen monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden kohteiden hankinnan rahoittamiseen käytetään myös Metsähallituksen maanmyyntituloja ja vaihtomaita. Lisäksi ennallistamista toteutetaan osittain Metsähallituksen metsätalouden tulosalueen työvoimalla. Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti METSON kokonaisrahoitus vuosina 2003-2007 on 62 miljoonaa euroa.

Uutena rahoituskeinona METSOssa selvitetään mahdollisuudet perustaa vapaaehtoiseen maksulluokkuuteen perustuva metsien suojelusuojelu, jonka tuotto käytettäisiin metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamiseen.

JATKOSTA PÄÄTETÄÄN 2007

Maa- ja metsätalouden ministeriö ja ympäristöministeriö vastaavat METSON seurannasta. Valtioneuvoston asettama laajapohjainen metsäneuvosto tukee ministeriöitä seurannan käytännön toteuttamisessa ja raportoinnissa.

METSON tulokset arvioidaan vuonna 2006. Arviointi koskee ekologisia, taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia. METSON jatkosta päätetään vuonna 2007.

MAURI RAUTAKARI / LUA

MIHO HONKINEN / LUA

MIHO HONKINEN / LUA

MIHO HONKINEN / LUA